

СЛОВО ГОЛОВНОЇ РЕДАКТОРКИ

Любі читачі!

Ви тримаєте у руках другий том оновленого видання «Наукові записки НаУКМА. Історичні науки». У цьому випуску зібрано радянознавчі студії, а також статті, що розкривають різні аспекти української історії від XVII до початку XX ст. Усі наші автори, не змовляючись між собою, відходять від політичної історії у її вузькому розумінні, звертаючись до різних ділянок нової соціальної, повсякденної та усної історії, військової історії та історії понять. Майже усі опубліковані статті заторкують і питання джерелознавчої критики, і методологічного інструментарію історика.

Рубрика «*Studia Sovietica*» містить тематично різні статті, що хронологічно охоплюють практично весь радянський період. Водночас їх усіх зближує інтерес до людського виміру «радянського». *Людина* у цих статтях різна. Це «соціально-чужі елементи» у дослідженні Нані Гогохії, що намагались вижити в умовах становлення тоталітарної системи у 1930-х рр., сумські дисиденти, які цій системі протистояли у 1960–1980-х рр., що є предметом дослідження Людмили Рожкової. Це також віряни і духовенство, з одного боку, і радянські функціонери, що боролися із релігією та Церквою, з іншого, про джерела і методи для вивчення історії яких пише Наталя Шліхта. А також кримські татари, які згадують про своє життя у вигнанні, усноісторичні інтерв'ю з якими зібрав і проаналізував Мартін-Олександр Кислий. Нарешті, наше видання не оминуло увагою і такий бажаний для радянського керівництва ідеал: намагання витворити «нову людину» стає предметом розвідки Миколи Асанішвілі про реформу шкільної освіти 1958 р.

Рубрику завершує огляд міжнародного дослідницького семінару, зроблений Олександром Оберенком. Семінар був організований кафедрою історії НаУКМА і присвячений загальній тематиці, під яку підпадають усі статті нашої рубрики: «Радянське “я” і радянське “ми”: історіографія, джерела, дослідницькі підходи». Останнє, цілком можливо, не є випадковим і дає змогу говорити про певні магістральні тенденції у дослідженні «радянського» у сучасній вітчизняній історіографії.

Статті, вміщені у рубриці «*Varia*», так само засвідчують цікавість істориків із тематично і хронологічно різними інтересами до *людини* в історії. При цьому, дехто з героїв оповідей є знаними (і не лише професійними істориками) історичними акторами, як-от Богдан Хмельницький, чие військо мистецтво аналізує у своїй статті Іван Гаврилук. Імена інших залишились в історії завдяки їхнім власним текстам або долученості до подій, що їх ми окреслюємо як «історичні». У першому випадку йдеться про Міхала Бобжинського, чий текст 1879 р. аналізує Лілія Ковшун, і про представників князівського роду Сангушків, що свідомо документували

свою діяльність у Підгорецькому замку другої половини ХІХ – першої третини ХХ ст., як стверджує Іванна Папа. У другому – про київських ієрархів, що звертались із чолобитними до московських патріархів і царів, про що пише Марія Мотуз. Нарешті, дехто залишився «маленькою людиною» в історії, чиє ім'я може стати відомим лише завдяки дослідницькому інтересу антропологічно орієнтованого історика. Такими є автори медичних текстів ранньомодерної доби, чиї роздуми про репродуктивне здоров'я зацікавили Катерину Дису. Чи біженці, що хлинули до Києва в роки Першої світової війни, чиї особисті історії намагається реконструювати Олена Бетлій.

Том завершує рубрика «Історичні джерела», у якій уперше надруковано два документи, що проливають світло на життя вихованців Києво-Могилянської академії у ХVІІІ ст.

Ми підготували наш журнал для широкої аудиторії науковців, викладачів, аспірантів, докторантів та усіх, хто цікавиться людиною в історії, методологіями та джерелами для її дослідження.

*Наталя Шліхта,
головна редакторка видання*